

**ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА НАУЧНОТО ЖУРИ
ОПРЕДЕЛЕНО СЪС ЗАПОВЕД № Р-109-373/21.08.2023 г.
НА РЕКТОРА НА МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ВАРНА
ДОЦЕНТ НИКОЛИНА РАДКОВА РАДЕВА, Д.ОЗ.**

РЕЦЕНЗИЯ

**от професор д-р Никола Георгиев Шопов, д.м.
професор в катедра „Авиационна и морска медицина” във ВМА**

ОТНОСНО: Конкурс за заемане на академична длъжност „Доцент” по научна специалност „Медицина на бедствените ситуации” в област на висше образование 7. „Здравеопазване и спорт”, професионално направление 7.1. „Медицина”, за нуждите на катедра „Медицина на бедствените ситуации и морска медицина” към Факултет „Обществено здравеопазване” на МУ „Професор д-р Параскев Стоянов” – Варна.
--

I. КРАТКИ СВЕДЕНИЯ ЗА КОНКУРСА

Съгласно Протокол № 1/04.09.2023 г. от проведено първо заседание на Научно жури (НЖ), назначено със заповед № Р-109-373/21.08.2023 г. на Ректора на МУ „Професор д-р Параскев Стоянов” – Варна съм определен да изготвя настоящата рецензия в качеството на външен член на НЖ. Конкурсът за заемане на АД „Доцент” е обявен съобразно доклад с вх. № 102-1708/13.07.2023 г. на Ръководителя на катедра „Медицина на бедствените ситуации и морска медицина” и решение по протокол № 209/28.07.2023 г. на Факултетния съвет на Факултет „Обществено здравеопазване”, и обнародван в брой 54/23.06.2023 г. на Държавен вестник.

За него единствен кандидат е **главен асистент д-р Мария Николаева Пантелеева-Попова, д.м.** Процедурата за обявяване на конкурса е съобразена с изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на закона за развитието на академичния състав в Република България (ППЗРАСРБ).

Предоставените ми документи, свързани с конкурса, са съобразени със ЗРАСРБ и Правилника за неговото приложение и отговарят на изискванията за заемане на посочената длъжност. Комплектът с документите по конкурса е предоставен на електронен носител и съдържа всички, както и някои допълнителни материали, отразяващи професионалната и научна активност на кандидата, като те изцяло отговарят на изискванията на чл. 126, ал. 1 от Правилника за развитие на академичния състав в Медицински университет „Професор д-р Параскев Стоянов” – Варна (ПРАСМУ). Приложените доказателства не се повтарят с представените за придобиване на ОНС „Доктор“, което е в съответствие с изискванията на чл. 126 ал. 3 от ПРАСМУ.

Нямам забележки и коментар по представените документи.

Оценката на кандидата е комплексна и включва нейната научноизследователска, учебно-преподавателска и практическа дейност, съгласно чл. 129 на ПРАСМУ.

II. БИОГРАФИЧНИ И ПРОФЕСИОНАЛНИ ДАННИ ЗА КАНДИДАТА

2.1. Кратки биографични сведения

Главен асистент д-р Мария Николаева Пантелеева-Попова, д.м. е родена на 20.09.1961 г. в гр. Варна. Завършва средното си образование в родния си град през 1980 г. в Първа езикова гимназия с преподаване на английски език.

През периода 1980 – 1986 г. е студент във Висш медицински институт – Варна (сега Медицински университет „Професор д-р Параскев Стоянов – Варна) и след завършването му получава магистърска степен по медицина.

През 1987 г. започва професионалния си път като ординатор в отдел „Хигиена на детско-юношеската възраст” в ХЕИ – гр. Шумен, където работи до 1993 г.

Поради отличното владение на английски език в периода септември 1994 - юни 1995 г. преподава английски език в читалище „Отец Паисий” – гр. Варна. От юли 1995 до декември 2003 г. упражнява частна медицинска практика. През септември 1999 г. се регистрира като едноличен търговец с предмет на дейност преподаване на английски език.

От 2004 г. започва работа като ординатор в отдел „Организационно-информационен” в Хигиенно-епидемиологична инспекция (ХЕИ) – гр. Варна. След реструктурирането на ХЕИ в Регионална инспекция за опазване и контрол на общественото здраве (РИОКОЗ), а по-късно – в Регионална здравна инспекция (РЗИ) от 2005 г. до септември 2013 г. тя последователно е старши експерт, главен експерт и главен инспектор в дирекция „Административно-правно, финансово и стопанско обслужване”.

От септември 2011 г. до май 2013 г. е хоноруван асистент в УНС по медицина на бедствените ситуации, а от месец септември 2013 г., след проведен конкурс, е избрана за редовен асистент. От 2019 г. до настоящия момент д-р Пантелеева е главен асистент в катедра „Медицина на бедствените ситуации и морска медицина” на МУ – гр. Варна.

2.2. Следдипломна квалификация и придобити специалности

Главен асистент д-р Пантелеева има множество специализации и курсове в различни направления на медицината, свързани най-вече с Медицината на бедствените ситуации. Владее отлично английски език и използва руски, немски, испански и френски езици на добро комуникативно ниво.

Специализации

- от май 1996 г. до юли 1996 г. – Център за обучение на лекари по обща медицина към МЗ – Основен курс по „Обща медицина”;
- от 2000 г. до 2002 г. в МУ – гр. София – Основен двугодишен курс по „Хомеопатична терапия” - С.Е.Д.Н.;
- през 2005 г. в МУ – гр. Варна – обучение по „Health Information Systems in Europe”;
- от 2016 г. до 2020 г. в МУ – гр. Варна – специализация по „Медицина на бедствените ситуации”.
- 2017 и 2018 г. в МУ – Варна – докторантура в самостоятелна форма на обучение.

Медицински специалности

От представеното копие на дипломата е видно, че главен асистент д-р Пантелеева притежава медицинска специалност по „Медицина на бедствените ситуации (на катастрофите)”, която е призната от 8-ми август 2020 г.

Хабилитация

През 2018 г. д-р Пантелеева защитава образователна и научна степен „Доктор” по научната специалност „Медицина на бедствените ситуации“, като темата на дисертационния ѝ труд е: „Възможни екологични рискове във Варненски регион и ролята на фармацевтите при промишлени аварии и химичен тероризъм”. Дисертацията е защитена пред Научно жури (НЖ) в състав: доц. д-р Христианна Романова, доц. д-р Ростислав Костадинов, проф. д-р Красимир Гигов, проф. д-р Веселин Иванов и доц. д-р Вили Захариев. В своите рецензии и становища относно дисертационния труд на д-р Пантелеева членовете на НЖ дават много висока оценка на научната и практическата значимост на дисертацията.

2.3. Професионален опит

Главен асистент д-р Мария Пантелеева има богат и разнопосочен професионален опит като лекар и медицински експерт. Като лекар на свободна практика натрупва безценен опит в клиничната медицинска практика, лечението и профилактиката, както на възрастни пациенти, така и на деца.

По време на работата си в РЗИ тя организира дейностите по следдипломното обучение (СДО) на лекарите от Варненска област, обобщава информация, предоставя справки и отчети за Министерството на здравеопазването за СДО. Изготвя оценки за нивото на компетентност на лечебните заведения и обобщава информация относно възможността за обучение и специализация спрямо изискванията на програмите за специализация. Тази работа ѝ дава възможност да придобие широки познания и ясна картина върху процесите за обучение и специализация на здравните кадри, основаващи се на отлично познаване на нормативните документи и администрацията на този процес.

В следващия период от професионалното си израстване д-р Пантелеева е отдадена на проблемите на Медицината на бедствените ситуации. Като асистент и главен асистент в МУ – Варна тя участва активно в преподавателската дейност на катедра „Медицина на бедствените ситуации и морска медицина”. Изнася лекции, ръководи практически упражнения, участва в провеждането на изпити по медицина на бедствените ситуации на български и английски езици на студенти по медицина и дентална медицина.

Д-р Пантелеева притежава високи професионални знания и опит. По време на професионалната си кариера като медицински експерт и академичен преподавател проявява всеотдайност и компетентност, което се оценява от нейните колеги и преките ѝ ръководители. Притежава отлични компютърни, езикови и статистически умения, проявява колегиалност и толерантност, способност за работа в екип.

Участие в научни форуми и изследователски проекти

Главен асистент Пантелеева участва в редица научни форуми и изследователски проекти, като някои от които са:

- На всички годишни издания на Фестивала „Море и здраве” на МУ – Варна от 20.05.2015 г. до сега;
- Third Black Sea Symposium for Young Scientists in Biomedicine, 26-29.03.2015;
- Научни конференции на International Medical Association Bulgaria (IMAB);
- Научни конференции на Българското научно дружество по обществено здраве (БНДОЗ);
- Конференции на Съюза на учените в България;

- XIII-та Национална конференция по авиационна, морска и космическа медицина на Българско сдружение по авиационна, морска и космическа медицина, гр. Варна, 2022 г.;
- 15th European Public Health Conference, Berlin, Germany, 9 - 12 November 2022;
- 3rd World Conference On Public Health, WCPH 2022, Sri Lanka, 9-10.12.2022.

III. НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ

Научноизследователската дейност на главен асистент Мария Пантелеева се оценява съобразно минималните и допълнителни наукометрични изисквания посочени в Приложения 1 и 2 от ПРАСМУ – Варна на базата на представените реални публикации. Научната дейност в наукометричен аспект може да се обобщи по следния начин:

3.1. Общ брой на научните публикации

В настоящия конкурс кандидатът се представя със следната научна продукция, която наброява **109** заглавия:

- дисертационен труд и автореферат – 2 броя;
- монография – 1 брой;
- участие в учебно ръководство – 1 брой;
- статии в чужди научни списания с IF – 5 броя;
- статии в рецензирани български научни списания и сборници – 24 броя;
- участия в научни конгреси и форуми – 76 броя.

За участие в конкурса приемам само **28** заглавия: дисертационен труд (което е изискване по ЗРАСРБ) и **27** научни труда, които не са представяни в конкурса за присъждането на ОНС „Доктор”. Всички тези публикации отговарят на категорията „научноизследователска дейност”. Изключвам дисертацията от рецензиране в този конкурс, тъй като е оценявана в предходен конкурс, но зачитам 50-те точки, с които тя допринася при изчислението на наукометричните показатели. Подлежащите на рецензиране **27** научни труда се оценяват според държавните изисквания както следва:

- хабилитационен труд - монография – 1 брой – 100 точки;
- участие в учебно пособие – 1 бр. – 5 точки;
- публикации в чужди списания с IF – 5 броя – 92.5 точки;
- публикации в български рецензирани списания – 20 броя – 207.83 точки;

Общ брой точки за подлежащите на рецензия публикации: 405.33 точки.

След добавяне на 50 точки за дисертационния труд общата научна продукция, която зачитам за този конкурс представлява **455.33 точки**, което **превишава** минималните изисквания определени в ПРАСМУ. Също така, от изискващите се минимум 200 точки от показатели Г5-9, от които не по-малко от 80 точки по показател Г7, кандидатът събира 305.33 (92.5 са по показател Г7).

Въпреки че не се рецензират д-р Пантелеева представя заглавията на 76 доклади, изнесени на различни научни конгреси и форуми, както и множество сертификати, удостоверяващи нейното участие. Тези прояви също може да се причислят към научната продукция на кандидата като потвърждават нейната активна и разнообразна научноизследователска дейност.

Като обобщение може да се каже, че представените от д-р Пантелеева публикации за участие в конкурса, като брой и категории, напълно съответстват и надвишават

препоръчителните количествени критерии за заемане на АД „Доцент” приети в МУ „Професор д-р Параскев Стоянов” – Варна.

3.2. Авторство

При прегледа на подлежащите за рецензиране 28 научни публикации се вижда, че:

- в 12 от тях д-р Пантелеева е единствен или първи автор, което представлява 42.87% от всички публикации;
- в осем от статиите тя е втори автор, което е 28.57%;
- в 8 публикации от общия брой (28.57%) тя е трети или последващ автор.

Анализът на тези факти подчертава водещата роля на кандидата в представените научни разработки, като първи или втори автор тя е в 71.44% от публикациите.

3.3. Импакт фактор

От пет статии публикувани в чужди списания:

- 4 публикации са в списание „Journal of IMAV” с Scientific Journal Impact Factor – за 2020 г. (7.998), за 2021 г. (8.039), за 2022 г. (8.238);
- 1 публикация е в списание „European Journal of Public Health” с Web of Science Impact Factor – 3.367.

3.4. Брой на цитиранията

В приложената цитатна справка, която е изготвената в Библиотеката на МУ – Варна с рег. № 486/07.07.2023 г. се вижда, че д-р Мария Пантелеева е цитирана **12 пъти**, както следва:

- цитирания по показател Д10 – 3 броя – общо 45 точки;
- цитирания по показател Д11 – 4 броя – общо 40 точки;
- цитирания по показател Д12 – 5 броя – общо 25 точки.

Общият брой точки от всички цитирания на д-р Пантелеева е **110 точки**, което покрива изискуемите 50 точки за минималния брой точки по критерий „Д” – цитирания.

В заключение е видно, че представените публикации и посочените доказателства по показателя научна дейност **изпълняват и надвишават** изискванията на минималните и допълнителни наукометрични изисквания посочени в Приложения 1 и 2 на ПРАС на МУ „Професор д-р Параскев Стоянов” – Варна.

IV. НАУЧНИ ПОСТИЖЕНИЯ И ПРИНОСИ

Научните приноси на главен асистент д-р Мария Пантелеева са свързани с основните направления в дисциплината „Медицина на бедствените ситуации”. Те имат както научно-изследователски, така и практическо-приложни приноси, които са обобщени в следните направления, в които тя преподава:

- „Медицинско осигуряване при бедствени ситуации“;
- „Подготовка при терористична атака и антитероризъм“;
- „Медицинско осигуряване при бедствия и кризи с голям брой пострадали“;
- „Първа помощ у дома и офиса“;
- „Долекарска помощ“;
- „Disaster medicine“.

Същевременно с цел по-голяма видимост на собствените изследователски търсения, както и изучаване на опита и научните постижения на чужди автори, д-р Пантелеева има активни профили в едни от най-големите медицински информационни бази с данни, като Google Scholar, Research Gate, ORCID.

4.1. Монография

За конкурса д-р Пантелеева представя една монография, която е публикувана през 2023 г. от издателството на МУ – Варна. Тя е надлежно рецензирана от двама утвърдени специалисти в областта – проф. Романова и проф. Гигов, като тук искам да подчертая накратко някои нейни научни достойнства и приноси към медицинската наука и практика.

Монографията „Характеристика на основни бедствия и препоръки за правилно поведение” се представя като хабилитационен труд. Монографията обстойно засяга една особено актуална тема. Характерни за бедствените ситуации са едномоментно възникналите безвъзвратни медицински загуби, както и недостигът на човешки и материален ресурс за ликвидиране на последствията. В тази връзка изключително важна е подготовката на населението за правилно поведение при реално бедствие. На 220 страници авторът сполучливо откроява всички най-значими компоненти на тези комплексни природни катаклизми и въздействието им върху здравето на населението. Прочитът на изложеното в седемте глави на монографията впечатлява с голямата дълбочина, до която се достига в различни области на клиничната, социалната и превантивната медицина, така че би могло да се твърди, че интердисциплинарността е ключова характеристика на монографията.

Д-р Пантелеева отразява класическите разбирания по темата, актуалното от научната литература напоследък (в списъка с използваните източници са цитирани 214 библиографски позовавания, от които 130 източника на латиница), като е включила сведения и приноси от собствени проучвания (важно място в които заемат анкетите относно бедствията и техните ефекти върху населението – анкета за земетресения и подготовката за оцеляване, както и проучване сред фармацевтите относно аварии и тероризъм). Монографията предлага освен теоретичен обзор на ключови понятия и положения в медицината на бедствените ситуации, също и синтезирани и резюмирани препоръки на различни автори за правилни действия в различни рискови ситуации.

Приложната значимост е проникнала същността на повечето от главите, като изложеното в тях може да се използва като надежден наръчник за поведение при възникване на различни по характер бедствия. Високо оценявам практическата насоченост на монографията. Считаю, че тя има съществен принос за утвърждаването на добрата медицинска практика в областта на Медицината на бедствените ситуации.

4.2. Основни характеристики на бедствените ситуации и препоръчителни действия за оцеляване. Термини, класификации.

Това е основно направление, по което д-р Пантелеева насочва своите научни проучвания. Проблемите на медицината на бедствените ситуации, със своите характеристики, термини и класификации са обект на изследване в публикациите с номера: Г7-2, Г7-4, Г8-7 и монографията „Характеристика на основни бедствия и препоръки за правилно поведение”. Разглеждат се важни въпроси, като съвременните методи за защита на населението в случай на бедствие, класификации на бедствените ситуации, дава се информация не само за природни бедствия, а и за такива, възникнали в резултат на човешката дейност.

4.3. Мениджмънт и организация на защитата на населението при бедствени ситуации

Голяма част от проучванията на д-р Пантелеева са посветени на проблемите на организацията на защитата на населението от различни бедствия и аварии. Тази тематика е широкообхватно засегната, тъй като д-р Пантелеева е утвърден изследовател в областта на медицината на бедствита, като има голям професионален и практически опит в тази област. Статиите посветени на тези аспекти са: Г8-1, Г8-3, Г8-9 и Г8-18. Разглеждат се съвременните аспекти на Гражданска защита в България чрез задълбочено изследване на управлението и организацията на нейната дейност. Описва се организацията на медицинската помощ при кризисни ситуации, в т.ч. и медицинския триаж. Съпоставя се организацията в системата за спасяване при извънредни ситуации във Федерална република Германия с тази у нас. За засилване превенцията и готовността за бедствия са предложени различни подходи за намаляване ефекта от бедствените ситуации.

4.4. Химически аварии и последици от тях, здравни и психологически аспекти. Екологични проблеми

Друга важна част от изследваните теми на кандидата представляват проучванията насочени към идентифициране на характерните черти на различни аварии (особено при опасността от химически аварии), различни екологични проблеми и някои психологични аспекти сред пострадалите. Тези проблеми се изследват и дискутират в статии с номера: Г8-2, Г8-6, Г8-8, Г8-10, Г8-12, Г8-16 и Г8-17. Анализират се основните причини за съвременните тежки химически аварии. Прави се преглед на някои биоагенти, като се показва взаимодействията на различни патогени с околната среда. Обсъжда се възникването и евентуалното успешно преодоляване на редица психологични проблеми, настъпващи сред пострадалите от бедствия. Изследва се и се анализира оказваната психологическа подкрепа на пострадалите след химически аварии. Медицинското осигуряване на пострадалите при хлорна интоксикация е също сред изследваните теми. Разглежда се антропогенното замърсяване на въздуха – съвременните тенденции и насоки за преодоляване на този глобален проблем. Представят се доказателства, че ефектът от вредните емисии във въздуха влияе не само върху здравето на населението, но и върху материалното наследство – исторически сгради, архитектурни паметници и други. Наблюдава се ефект и върху околната среда, който крие риск от бъдещо неблагоприятно и повлияване на биологичното разнообразие.

4.5. Хранене и здравето на човека

Важни здравословни и социални проблеми като начина на хранене и здравето на населението също са обект на изследване в публикациите на д-р Пантелеева. Тези важни за общественото здраве показатели са във фокуса на статиите с номера: Г7-3, Г7-5, Г8-11 и Г-20. Разглежда се храненето като основа за развитието на остеопороза, която е един глобален здравен проблем. Проучват се въпросите около храненето на бременните като детерминанти на вътреутробното развитие на плода и здравословното състояние на потомството. Изтъква се ролята на витамин К за човешкото здраве. Посочват се водещите стратегии в областта на хранителната политика, обсъждани на редица международни конференции по хранене като: подобряване на храненето на рискови популационни групи в социално неравностойно положение, промоция на здравословно хранене и др.

Подчертава се, че храненето играе голяма роля за образуването на тумори на млечна жлеза, стомашно-чревния тракт, черния дроб, кожата, ендокринните органи и др.

4.6. Анкетни проучвания за оценка на информираността и подготовката на населението за бедствени ситуации

За изследване на важни процеси и състояния, свързани с готовността на населението да реагира в случай на възникване на различни бедствени ситуации, д-р Пантелеева сполучливо използва различни техники на статистиката, най-вече анкетните методи. Тя провежда широкообхватни анкети сред студенти, фармацевти и други групи от населението, с което търси зависимости и осветява състоянието на редица важни въпроси относно превенцията и готовността за реагиране при кризи. Изводите, които тя прави посредством използването на анкетни методи са представени в проучвания с номера: Г7-5, Г8-5, Г8-13, Г8-14 и Г-19. Анкетирани са студенти с българоезично и англоезично обучение относно знанията им за бедствени ситуации, каква предварителна информация имат за справяне с тях и от какви източници, както и за желанията им да разширят допълнително познанията си. Чрез анкетен метод е анализирана готовността на фармацевтите да защитят собствения си живот и живота на техните колеги, в случай на химически инциденти. В друго анкетно проучване се изследва готовността на фармацевтите във Варненска област за оказване на медицинска помощ на засегнатото население при голям химически инцидент или бедствена ситуация. Интерсно анкетно проучване е проведено сред студенти от I и II курс на МУ и МК – Варна за нагласата им за употреба на хомеопатични средства.

4.7. Ролята на фармацевтите при бедствени ситуации

Като преподавател на студентите по фармация д-р Пантелеева е наясно с особената роля, което фармацевтичното съсловие играе за укрепване и опазване на общото здраве на населението. Фармацевтите са ключово звено в общата система на гражданската защита, както и в превенцията и реакцията на населението при кризи и бедствия. На ролята на фармацевтите в процеса на овладяване на бедствени ситуации са посветени научните статии с номера Г8-13, Г8-14 и Г8-15. Тъй като цялостните анализи показват сравнително ниско ниво на готовност на фармацевтите за активно участие при голяма химическа катастрофа и оказване на медицинска помощ на засегнатото от химическо бедствие население, д-р Пантелеева посочва ефективни мерки за подобряване на информираността и готовността на тази важна съсловна група за повишаване на готовността за реакция при бедствени ситуации.

4.8. Експерименти с опитни животни, епидемиологични и други проучвания

Интересна част от научните проучвания на кандидата са тези с подопитни животни. По-принцип този тип изследвания допринасят съществено за разкриване на важни аспекти в медицината, биологията, физиологията, генетиката и други науки, защото изследваните модели се доближават много близо до тези на човека. Това е особено ценно особено в случаите, когато етични съображения не позволяват да се изследват тези процеси при хора. Резултати от изследвания базирани на животински модели са използвани в публикациите Г7-1 и Г8-4. Проследят се промените в оросяването и метаболизма в 15 органа на експериментални плъхове, подложени на тежко физическо натоварване и третиран с белтъчен хидролизат и витамин С. Изследват се бактериални патогени във

фекални проби: Salmonella, Shigella, Escherihia coli, Vibrio cholerae, коремен тиф и паратиф в седемгодишен период.

4.9. Основни оригинални научни приноси

Най-общо теоретико-методологичните и практико-приложни приноси в научните трудове на главен асистент д-р Мария Пантелеева може да се систематизират в следните главни тематични области:

Приноси с оригинален научен характер

1. Проучени са възможните екологични рискове от промишлени аварии във Варненска област;
2. Извършен е анализ на екологични рискове на морска вода във Варненска област;
3. Определена е ролята на фармацевтите за правилно реагиране, помощ и защита на населението в района на инцидента с химически отровни вещества;
4. Извършен е анализ на ролята и задачите на фармацевтите при бедствия в България според нормативните документи;
5. Извършен е анализ на ролята и задачите на фармацевтите при бедствия в други държави според нормативни и професионални документи;
6. Извършен е анализ на наличните лекарствени средства и консумативи, подходящи за оказване на първа помощ при химични инциденти и химически тероризъм, в аптечната мрежа в България и в аптечните мрежи на съседни близки държави;
7. Извършено е проучване на информираността и знанията на помощник и магистър-фармацевтите за справяне с аварии с химически вещества във Варненска област;
8. Разработени са препоръки за повишаване значението и определяне на ролята на фармацевтите при промишлени аварии и химически тероризъм – към МЗ, медицинските ВУЗ, Българския фармацевтичен съюз и аптечната мрежа.

Приноси с практическо-приложен характер

1. Изготвена е интерактивна карта на аптеките във Варненска област;
2. Систематизирани са Указания за необходими лекарствени средства и консумативи за спешни мерки в аптеката на пострадалите при масов инцидент с различни химически вещества;
3. Изготвен е Протокол за предварителна подготовка на фармацевтите за правилно поведение и защита при масов инцидент с химически вещества;
4. Разработени са листовки с Алгоритми за правилно поведение и защита на фармацевтите при масов инцидент с химически вещества;
5. Извършено е обобщаване и систематизиране на задължителните медикаменти за неотложна и спешна медицинска помощ при остри отравяния в чантата на лекаря от ЦСМП.

Видно е, че представените за настоящия конкурс научни трудове и резултатите от изследователската работа на д-р Пантелеева имат съществен научен принос и практическо-приложен характер като са обособени тематично в различни научни направления, които са главно в областта на „Медицина на бедствените ситуации”.

В резюме може да се каже, че научните проучвания на д-р Мария Пантелеева имат съществен принос към науката в България. Това особено важи за проучванията, които се фокусират върху различни проблеми в областта на Медицината на бедствените ситуации.

Същевременно спектърът на научната ѝ продукция е достатъчно широк. Той включва скринингови проучвания, организационно-методични и тематични анализи, и преки приложни изследвания и анализи в областта на Медицината на бедствените ситуации. Представените публикации показват наличието на широки познания и научни интереси в сферата на тази медицинска специалност, в която тя вече е утвърден учен-изследовател.

V. УЧЕБНО-ПРЕПОДАВАТЕЛСКА И ОБЩЕСТВЕНА ДЕЙНОСТ

Преподавателската дейност на д-р Пантелеева започва през 2011 година, като хоноруван преподавател в МУ „Професор д-р Параскев Стоянов” – Варна. След като показва отлични професионални качества и спечелва конкурс преподавателската ѝ кариера се развива като асистент (от 2013 г.) и впоследствие като главен асистент (2019 г.) в катедра „Медицина на бедствените ситуации и морска медицина” към факултет „Обществено здравеопазване” на МУ – Варна.

Д-р Пантелеева е един от най-активните членове на катедрата. Тя провежда практически упражнения, чете лекции, провежда семинари на български и английски език. Преподава на студентите по медицина и дентална медицина, на специалисти по здравни грижи, акушерки, медицински козметици и др. Преподава „Медицина на бедствените ситуации” – специалности Медицина, Медицински козметик; „Медицина на катастрофите“ – специалност УЗГ бакалаври; „Медицинско осигуряване при бедствени ситуации“ - специалност Акушерка; Disaster Medicine – Medicine, Dental Medicine; Elective course „First Aid at Home and in the Office”- Medicine, Dental Medicine; СИД „Биотероризъм“ – специалност Опазване и контрол на общественото здраве; СИД „Спешна медицина” – специалност Медицина; Elective course „Emergency Medicine” – Medicine; „Долекарска помощ“ – специалност Кинезитерапия.

От приложената академична справка за учебната натовареност с изх. № 112-325/10.07.2023 г. е видно, че при норматив по решение на АС на МУ – Варна от 360 часа, общата годишна аудиторната заетост на д-р Пантелеева през последните пет учебни години е както следва:

- учебна година 2017/2018 – 444 часа;
- учебна година 2018/2019 – 532 часа;
- учебна година 2019/2020 – 382 часа;
- учебна година 2022/2021 – 470 часа;
- учебна година 2021/2022 – 493 часа;

Тези данни подчертават, че д-р Пантелеева има много по-висока аудиторна натовареност, включваща лекции и упражнения, въпреки което по оценки на нейни колеги тя провежда с ентузиазъм и компетентност.

Преценявам изложеното по-горе като надежден фундамент за качествена по-нататъшна учебно-преподавателска реализация чрез заемане на АД „Доцент”.

Д-р Пантелеева развива и значима обществена дейност. Тя е член на:

- Български лекарски съюз;
- Българско научно дружество по обществено здраве;
- Българско ядрено дружество (БЯД).

От 2022 г. е избрана за председател на БЯД – клон Варна и член на УС на БЯД.

Също така тя е търсен лектор за различни прояви и тематични курсове в различни области на медицината. През 2016 – 2017 г. е била лектор в Русенски университет „Ангел Кънчев” в курсове за „Долекарска помощ” на студенти по специалността „Предучилищна

и начална училищна педагогика” и „Кинезитерапия”. Изнасяла е лекции пред специализирана аудитория (лекари от ЦСМП – Варна, магистър-фармацевти от Регионалната фармацевтична колегия – Варна и др.)

За успешното ѝ представяне като преподавател и лектор спомага факта, че д-р Пантелеева притежава необходимата за научна и преподавателска дейност компютърна грамотност, като ползва различни специализирани статистически, визуализиращи и текстообработващи компютърни програми.

VI. ПРЕПОРЪКИ И КРИТИЧНИ БЕЛЕЖКИ

От представените ми документи по конкурса се убедих, че представената монография и научни статии са резултат от самостоятелна, целенасочена и задълбочена научноизследователска дейност на кандидата. При внимателния прочет на всички материали по процедурата не открих белези за плагиатство или некоректно цитиране на чужди източници. Считаю, че видимостта и разпознаваемостта на научните публикации на д-р Пантелеева са налични. Кандидатът притежава задълбочени теоретични знания и практически умения по специалността Медицина на бедствените ситуации.

Но несъмнено, че интересните и значими резултати от научните ѝ изследвания и бъдеща публикационна активност би се повишили след нейното избиране за „Доцент”, особено в областта на Медицината на бедствените ситуации, като се разшири и кръга от научни списания, към които да насочва своите статии. Предвид отличното владение на английски език препоръчвам на кандидата да публикува своите проучвания предимно на английски език и особено в чужди научни списания. Това в много по-голяма степен ще допринесе за по-лесното разширяване на аудиторията от читатели и по-бързо ще повиши импакт фактора на научна ѝ продукция.

Нямам критични бележки по същество относно процедурата на конкурса, качествата на кандидата и представените публикации.

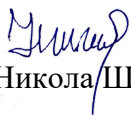
VII. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Главен асистент д-р Пантелеева е изследовател и преподавател с висок авторитет и несъмнени лични качества. Научните ѝ трудове като цяло съдържат научно-приложни, научно-теоретични и научно-образователни приноси за развитието на Медицината на бедствените ситуации. В тази връзка, както и на база на личните ми впечатления от д-р Пантелеева, имам „**положително**” становище по конкурса и качествата на кандидата. Считаю, че тя е изграден специалист, изследовател и преподавател, и притежава професионални качества и академичен потенциал да заеме длъжността „Доцент”.

Това ми позволява убедено да препоръчам и да предложа на членовете на Уважаемото научно жури да присъди **академична длъжност „Доцент”** в област на висшето образование **7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1. Медицина**; по научна специалност **„Медицина на бедствените ситуации”** на д-р **Мария Николаева Пантелеева-Попова, д.м.**

02.10.2023 г.
гр. Варна

ИЗГОТВИЛ РЕЦЕНЗИЯТА:

Проф. д-р Никола Шопов, д.м.